

Konspekt do lekcji historii

Tytuł: **Imperium dynastyczne Jagiellonów 1440 – 1526**

Czas lekcji: 45 minut

Po lekcji uczeń:

- poprawnie posługuje się terminami: dynastia, unia personalna,
- wie jakie znaczenie miało zawarcie unii w krewie na zwycięstwo nad Zakonem Krzyżackim,
- zna okres panowania Władysława Warneńczyka, Władysława II Jagiellończyka, Ludwika Jagiellończyka,
- zna datę bitwy pod Grunwaldem, bitwy pod Warną, bitwy pod Mohaczem,
- przedstawia okoliczności wstąpienia na tron węgierski Władysława III Warneńczyka,
- przedstawia okoliczności wstąpienia na tron czeski i węgierski Władysława II Jagiellończyka,
- lokalizuje na mapie, w których panowali przedstawiciele dynastii jagiellońskiej,
- wie jakie znaczenie dla polityki dynastycznej Jagiellonów miały klęski pod Warną i Mohaczem.

Metody:

- metoda aktywizująca – dyskusja na temat jakie szanse stwarzała unia personalna między Polską, Węgry i Litwą. Dlaczego nie udało się połączyć tych państw unią realną?
- praca z treściami nauczania
- elementy wykładu,
- praca z mapą i ikonografią,
- sprawdzian

Formy pracy:

- indywidualna, grupowa, zbiorowa.

Treści nauczania:

- mapa państwa we władaniu Jagiellonów
- tytułatura Władysława III i Władysława II,
- tablica genealogiczna,
- tekst *Narodziny potęgi, U szczytu świetności, Zmierzch i upadek*.

1. Narodziny potęgi

Zgodnie z postanowieniem Unii polsko-litewskiej w Krewie w 1386 roku rządy w Polsce objął Władysław Jagiełło. Jednym z głównych celów zawarcia unii krewskiej była wspólna obrona przed zagrożeniem z strony państwa krzyżackiego. W 1409 roku na Żmudzi wybuchło powstanie antykrzyżackie, zostało ono poparte przez Litwę. Stało się to przyczyną wybuchu Wielkiej Wojny z Zakonem Krzyżackim.

Do rozstrzygającej bitwy tej wojny doszło 15 lipca 1410 roku pod Grunwaldem. Była to jedna z największych bitew średniowiecza. Połączone wojska polsko – litewskie pod dowództwem Władysława Jagiełły odniosły zdecydowane zwycięstwo nad wojskami Zakonu. Po zwycięstwie grunwaldzkim wzrósł autorytet Jagiełły a sam władca zaczął prowadzić aktywną politykę dynastyczną.

Mapa z okresu panowania króla Władysława Jagiełły 1386 – 1434

Wersja cyfrowa jest dostępna pod linkiem:

Źródło: [https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/b/bb/Polska_1386_-
1434.png/800px-Polska_1386_- 1434.png](https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/b/bb/Polska_1386_-_1434.png/800px-Polska_1386_-_1434.png)

Po śmierci Jagiełły na króla Polski wybrano jego najstarszego syn Władysława III. Wzrost znaczenia Polski po zwycięstwie w wojnie nad Zakonem spowodował że Władysław stał się poważnym kandydatem do tronu węgierskiego po śmierci Albrechta Habsburga. W 1440 roku sejm węgierski zaakceptował jego wybór, w ten sposób doszło do zawiązania drugiej w unii personalnej między Polską a Węgrami.

Czas panowania Władysława na Węgrzech przypadł na okres ekspansji islamskiej Turcji w Europie. Państwo to zaczęła zagrażać Cesarstwu Bizantyjskiemu i krajom położonym na półwyspie bałkańskim w tym Węgrom. Po szeregu sukcesów odniesionych nad wojskami tureckimi, Władysław zdradzony przez Wenecjan poległ w nierównej walce w bitwie pod Warną 1444 roku. W ten sposób zakończył się okres unii personalnej między Polską a Węgrami. W 1453 roku Turcy zdobyli Konstantynopol.

W latach 1440 – 1444 przedstawiciele dynastii jagiellońskiej zasiadali na trzech tronach Europy. Władysław III panował w Polsce i na Węgrzech a jego młodszy brat Kazimierz IV na Litwie. Oficjalnie Władysław nosił też tytuł najwyższego księcia Litwy.

Tytulatura Władysława III Warneńczyka:

Z Bożej Łaski król Polski, Węgier, Dalmacji, Chorwacji, Raszki, Bułgarii, Sławonii, ziemi krakowskiej, sandomierskiej, łęczyckiej, sieradzkiej, Kujaw, pan i dziedzic Pomorza i Rusi, najwyższy książę Litwy.

2. U szczytu świetności

Następcą Władysława III Warneńczyka na tronie polskim został Kazimierz IV Jagiellończyk, Polska i Litwa ponownie znalazły się pod panowaniem jednego władcy. Nowy król również podjął próby o obsadzenie tronu węgierskiego. Dogodna sytuacja przydarzyła się 1457 roku po śmierci Władysława Pogrobowca, króla Węgier i Czech. Wówczas jednak zarówno Węgrzy jak i Czesi wybrali kandydatów narodowych. Plany króla zostały zrealizowane po śmierci władcy Czech Jerzego

z Podiebrady w 1471 r. W myśl wcześniejszych umów jego następcą został syn Kazimierza Władysław II Jagiellończyk.

Po śmierci króla Węgier Macieja Korwina w 1490 roku otwarta została sprawa przejścia władzy na Węgrzech. O sukcesję węgierską starało się kilku kandydatów w tym Władysław II a także jego brat królewicz Jan Olbracht którego poparł król Polski i ojciec obu kandydatów Kazimierz IV. Wojnę między braćmi zakończyło zagrożenie z strony cesarza Maksymiliana Habsburga, który podjął interwencje na Węgrzech. W myśl pokoju koszyckiego władcą Węgier został Władysław II, który od roku 1490 władał w Czechach i Węgrzech.

Tytulatura Władysława II Jagiellończyka:

Z łaski Bożej król Węgier, Czech, Dalmacji, Chorwacji, Remy, Serbii, Galicji, Lodomerii, Kumanii i Bułgarii oraz książę Śląska i Luksemburga, jak również margrabia Moraw i Łużyc, etc.

Wraz z objęciem tronu czeskiego i węgierskiego przez Władysława II dynastia Jagiellonów znalazła się u szczytu swojej potęgi. Od 1490 roku Jagiellonowie zasiadali na czterech tronach Europy. Kazimierz IV Jagiellończyk na tronie Polski i Litwy a Władysław II na tronach Węgier i Czeskim.

Mapa Państwa we władaniu Jagiellonów w 1490 roku

Wersja cyfrowa jest dostępna pod linkiem:

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/f/ff/Jagiellon_countries_1490.PNG

3. Zmierzch i upadek.

Konflikt między Janem Olbrachtem a Władysławem II o sukcesję węgierską pokazał słabość imperium dynastycznego Jagiellonów, ich przedstawiciele bardziej dbali o własne interesy niż o dobro całej dynastii.

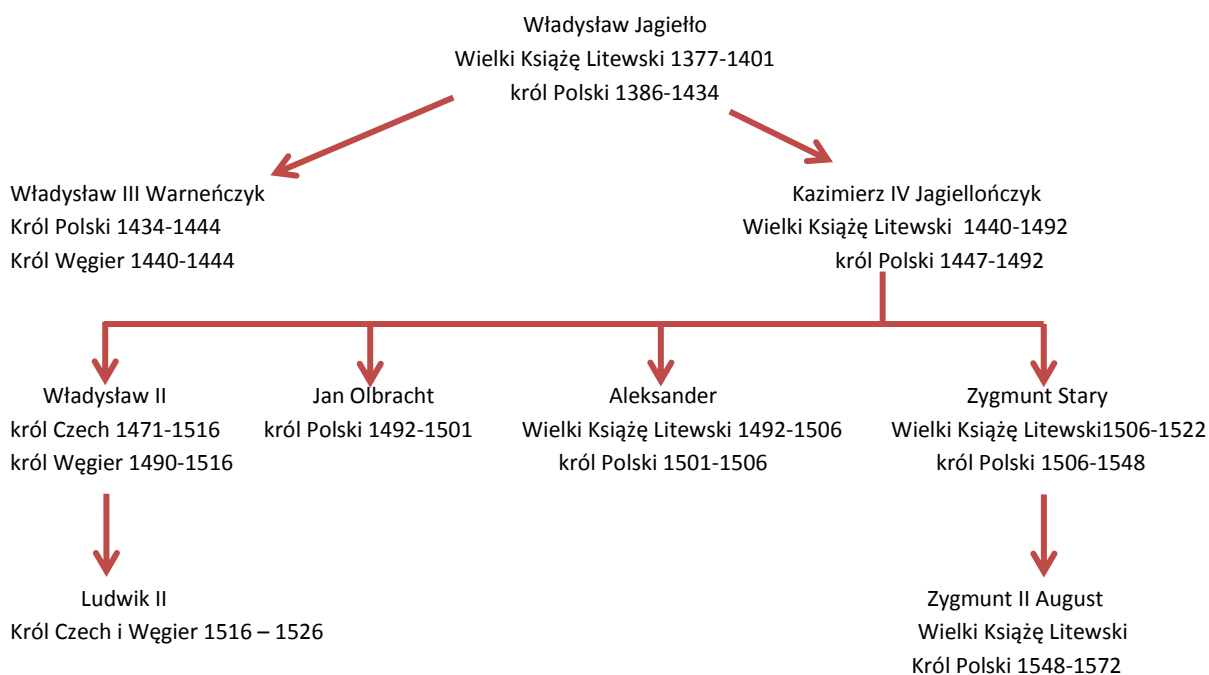
W 1494 roku na zjeździe w Lewoczy doszło do spotkania Jana Olbrachta i Władysława II. Monarchowie zajęli się planami obsadzenia na tronie mołdawskim najmłodszego z braci Zygmunta. Niestety Władysław II zajął stanowisko niechętnie tym planom i nie wsparł wyprawy Jana do Mołdawii. W ten sposób zmarnowano szansę na obsadzenie kolejnego tronu europejskiego przez Jagiellonów.

Władysław II Jagiellończyk król Węgier i Czech zmarł w 1516 roku. Jego następcą został jego syn Ludwik II. Miał on opinie króla nieudolnego, ceniącego uciechy i zabawy, sprawy królestw były mu obojętne. W jego imieniu rządy sprawowali możni. Przeciwnikiem frakcji dworskiej był znakomity wódz, wojewoda siedmiogrodzki Jan Zapolya. Stał on na czele stronnictwa narodowego przeciwstawiającego się wpływowi Habsburskim na Węgrzech. Popierał go król Polski i niedoszły król Mołdawii Zygmunt Stary.

W 1526 roku Węgrom ponownie zagroziła Turcja, która zdobyła kilka twierdz granicznych w tym Belgrad. Do decydującej bitwy doszło pod Mohaczem. Bitwa ta skończyła się pogromem wojsk węgierskich a sam król poległ w czasie odwrotu wojsk.

Rok 1526 uważany jest kres potęgi dynastycznej Jagiellonów, po śmierci Ludwika pod Mohaczem we władaniu Jagiellonów znajdowała się Polska i wielkie Księstwo Litewskie. W 1572 roku zmarł bezpotomnie ostatni monarcha dynastii Zygmunt II August.

5. Tablica genealogiczna

6. Sprawdzian wiedzy

Przykładowe pytania, na które odpowiadają uczniowie:

1. Kto dowodził siłami polsko-litewskimi w bitwie pod Grunwaldem 15 lipca 1410 roku?
2. Który z wymienionych władców skupiał władzę na nad największym terytorium: Władysław Jagiełło, Władysław Warneńczyk czy Ludwik II Jagiellończyk?
4. W którym roku doszło do bitwy po Mohaczem?
5. Kim był Władysław Jagiełło dla Zygmunta II Augusta i Ludwika II Jagiellończyka?

Autor konspektu:

Tomasz Staniszewski, Liceum Ogólnokształcące Niepubliczne Kolegium św. Stanisława Kostki w Warszawie.

Konspekt lekcji został opracowany podczas realizacji projektu „**Różne kultury – jedna tożsamość**”, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej z programu ERASMUS+.

Partnerzy projektu: Fundacja „Dla Polonii”, Macierz Szkolna na Litwie i Ogólnokrajowa Szkoła Polska na Węgrzech. Informacje o projekcie i konspekty lekcji na portalu <http://e-akademia.net/>

Materiały udostępniane na licencji

RÓŻNE KULTURY – JEDNA TOŻSAMOŚĆ

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach programu Erasmus+

Erasmus+